

XIII.

Joanne Henrico Schwebelio e vivis sublato nemo in illustrissima Cancellarii dignitate successit, sed tamen illius adeoque præsidis in senatu vices agere jussus JOANNES ULRICUS NEUPHARD procancellarii honore conspicuus esse cœpit. Is quum LV annos ducum Bipontinorum JOANNIS I & II ac FRIDERICI, fuerit a consiliis, meritus est omnino, cui b. avus meus, G. C. *Joannis* inter eruditorum, qui apud nos cum maxime per L annos officiis præfuerit publicis, imagines locum adsignaret (a). Sed paucissimis lineis eam tantum adumbrare ipsi licuit. Videtur autem mihi patre usus esse *Erhardo Neuphard*, medico Crucenacensi, & aliquando simul archiatro Bipontino, cujus filios tres bonis disciplinis artibusque in collegio illustri Hornbacensi operam dedisse ex ejus albo cognovimus, *Joannem Garfilium*, *Conradum* & *Joannem Erhardum*. Horum igitur frater natu minor absque dubio fuit *Joannes Ulicus*, circa an. CIOIOLXX natus. Ubi quidem is literarum tirocinia posuerit, quasve academias studiorum causa petierit ignoramus, sed hoc certum est, tam egregie illum juris studio operatum esse, ut non solum licentiam summos in utroque jure honores capessendi, sed etiam facultatem causas in judicio imperii supremo, quod tum Spiram illustrabat, agendi consequeretur. Qua duplici prærogativa honorum ornatus Bipontum appulit, ibique d. XVIII Jun. an. seculi decimi sexti LXXXXVIII uxorem duxit, *Danielis Obernheimer*, consiliarii cameræ solertissimi, filiam, *Catharinam*. Quum sic in notitiam principis virorum doctorum amantissimi Joannis I venisset, contigit ipsi, ut in consiliariorum ordinem legeretur, quo munere ita deincepsungebatur, ut magna passim virtutis & prudentiæ opinione floreret, præsertim autem heris suis existeret

(a) In schediasmate sæpius jam laudato, p. 21 sq. n. V.

steret carissimus. In lite certe illa acerrime de cœnobii Hornbacensis violenta occupatione gesta prudens jam senex oratoris partes aliquoties magna cum gravitate egit; unde fere suspicor, eundem scripti publici, quod in vita decessoris laudavimus, præcipuum fuisse auctorem. Itaque dignissimus videbatur, qui a *Schwebelii* obitu an. CIOIOCCXXXV statim pro præside ageret in amplissimo senatu. Tali certe duce opus erat in difficillimis temporibus atque immani hostium furore calamitosissimis (b). Contigit tamen viro optimo ad summam usque senectutem viventi, ut fructus consiliorum ac laborum suorum tandem perciperet jucundiores, atque, qui ducatum viderat florentissimum, eundemque dein miserimum, per pacem Osnabrugensem ejusque articulum IIII § 21 quodammodo pericula gravissima eluctatum, atque duci suo cœnobium Hornbacense cum quarta parte vectigalis Moguntini restitutum cerneret. Causam quidem Bipontinam in ipso ablegatorum ad pacem conventu Osnabrugensi tuebatur vir summus, *Martinus Milagius*, Cancellarius Anhaltinus, mandatis Friderici ducis Bipontini æque & Palatini Lutrensis aliorumque principum munitus (c), & quem sibi ille substituerat *Joannes Geysel* J. U. D. consiliarius Hanoicus (d). Sed nec otiabantur nostri. Quemadmodum enim

R 2

pro-

-
- (b) Quorum imaginem tristissimam quidem, sed graphice depictam exposuit *Balth. Venator*, ornamentum olim civitatis Bipontinæ, tum in epistola ad *Andream*, comitem de *Lesno* &c. an. 1637 primum edita, tum in querimonia de debito non debito adversus *Pallantii Moriamaei iniquissimas exactiones* & praetensiones, an. 1649 typis exscripta: quod utrumque scriptum denuo recudendum curavit *G. C. Joannis* in *miscellis hist. Palat. maxime Bipontinae* p. 153-182.
- (c) cf. hujus viri vitam ad an. 1645 in *Jo. Ludolphi Waltheri indice actorum P. W. cet. Meyerianorum univ. jali* &c. *Lebensgeschichte der Westphälischen Friedensgesandten* ic. p. 59 sqq.
- (d) Fuerat is comitum Wetteravicorum nomine ablegatus, sed anno ante pacis conclusionem ob adversam valetudinem discessit; quo

procancellarius noster fere octogenarius collegarum confilia tum domi, tum peregre ducem suum secutus (e), dirigebat, ipse omnia dictabat: ita multiplici labore variisque legationibus aulæ tum magister, *Georgius Fridericus Pawel de Rammingen* (f), sæpius cum capitis periculo heri sui mandata fidelissime executus est, ne de aliis (g) dicam, in quibus
Bal-

facto cum ob causam Juliacensem *Matthæo Wesenbecio*, legato Brandenburgico, quem *Geiselius* proposuerat successorem, haud confidere vellent Bipontini per *Jo. Cour. Varenbuhlerum*, legatum Wurtembergicum & Veldentino-Lautereccensem, ea quæ perscribenda forent, curavit: tractatibus tandem de pace exequenda ducis nostri nomine interfuit *Jo. Michael Heintz* consiliarius Palatinus ac Badensis.

- (e) An. nimirum 1647 Fridericus dux ob adversam valetudinem, qua perpetuo conflitabatur, acidulas Macro Sualbacenses mense Julio petens comites itineris secum duxit, quos haberet a consiliis, procancellarium nostrum, *Jo. Fridericum a Botzheim, & Balth. Venatorem*.
- (f) Distinguendus probe a *Joanne Friderico Pawel de Rammingen*, consiliario id temporis archipalatino, sæpiusque tum ad comitia ablegato, tum aliis legationibus ac negotiis obeundis adhibito. Noster vero *Georgius Fridericus* illi neque prudentia & agendi dexteritate neque eloquentia, neque virtute inferior, unis ducibus nostris patriæque nostræ suam condixit operam, dum in vijs erat. Magisterio ante an. 1554, quo successorem habuit *Casparum Fridericum a Dalhwig* defunctus & archifatræ Tabernæmontani provincia auctus, nihilo fecius reipublicæ & principi suo in gravioribus negotiis inservire perrexit. Circa an. 1680 tandem obiit, relictis ex *Anna Margaretha de Rudesheim*, quæ biennio post vitam dimisit, filiabus heredibus, quarum una *Eleonora Elisabetha Charlotta* nupsit cuidam viro nobili, cui nomen erat de *Bawyr*, vulgo *Bawr*; ex quo matrimonio oriunda est familia *Bawyrriorum* equitum, quæ hodie in Palatinatu floret.
- (g) A consiliis enim tum fuere præter *Botzhemium & Venatorem*, *Jo. Jac. Thysson*, *J. U. D. Nicolaus Boch*, Bitensis quondam quæstoris filius & *Jo. Valent. Dithmari*, consilarii Bipontini

Balthasar Venator (h) maxime inclaruit. Ducatus Bipontinus sic quidem ereptus est periculis, neque tamen non deinde illius gubernatio magnis laborabat incommodis, quibus tollendis impares fuisse videntur vires *Neuphardi* octogenarii seniles, & adversa prorsus, qua Fridericus dux perpetuo laborabat, valetudo remedia adferebat nulla. Hinc, credo, illæ querelæ & exprobrationes, quarum plena est allocutio *Balth. Venatoris*, consiliiarii Bipontini, ad collegas nescio quo anno scripta (i). Vitam vero produxit *Neuphardus* ad an. usque CIOIOCLV, quo illatus est sepulcro d. XIII Febr. anno ætatis quinto & octogesimo, funus ducentibus ipsis serenissimis principibus, Friderico duce ejusque conjuge Anna Juliana.

R 3

Ex

privignus; *Jo. Henr. Koch f. Coccejus*, J. U. D. Landscribæ quondam Bipontini filius.

- (h) Cujus vitam scite scriptam ab avo meo videas in *miscellis hist. Pal. cum maxime Bipontinae, prae f. ad tria B. Venatoris schediasmata &c.* p. 135-152
- (i) Edidit eam ex Msc̄to apographo avus in *Miscellis &c.* l. c. p. 185-192. Coniicit vero ille, conscriptam fuisse non longe postquam in consiliiariorum ordinem cooptatus erat. Honore autem isto inde ab an. 1646 per sexennium functus est. Arque ipse *Venator*, se inter consiliiarios loco postremum statim in principio profitetur. Ut autem curatius definiam tempus scriptionis, hoc inter an. 1648 & 1652 quærendum esse statuimus, cum & rempublicam prioribus miseriis ereptam & scholam nondum reductam (redux autem illa facta est 1652) dicat. Quamvis autem *Venator* noster an. 1652 præfecturam Meisenhemensem retento consiliiarii honore deinceps gerendam suscipere, quam diutius Biponti versari mauerit, dux tamen ægre eum dimisisse, atque profectionem procrastinasse videtur, testantibus *Venatoris* literis sub finem an. 1653 ad amicum quendam Meisenhemensem perscriptis, quæ mihi sunt Msc̄tæ.

Ex *Catharina Oberheimer*, conjugē lectissima, quam amisit d. II Jun. an. CIOCCXXXV, susceperat præter aliquot filias, quantum novimus, tres filios *Jo. Danielem*, *Wolfgangum Nicolaum* & *Jo. Ulricum*, ex quibus Wolfgangum correctorem s. quæstorem diœcesis Crucenacensis Badensem fuisse, atque d. XXII Dec. an. CIOICLV obiisse cognovimus

Sublato *Neupharo* nemo consiliariorum successit in Cancellarii vel procancellarii munere; atque adeo unus consiliis præsidebat curiæ magister *Caspar Fridericus a Dallwig*, (a) socios illorum habens *Nicolaum Boch* & *Thomam Wittichium* & *Bernhardum a Frieseln*, quem ante Lautereccensis diœceseos præsidem, FRIDERICUS dux suis a consiliis simulque diœceseos Bipontinæ præfectum esse voluit (b). Atque hic maxime post *Dallwigii* discessum (c) regnabat in senatu, haud plane quidem imperitus rerum civilium, sed inquieti ingenii, neque omnino probus. Neque igitur patriæ status in melius mutabatur, imo injuriis Lotharingi militis, qui in arce oppidoque Homburg infederat, perpetuis etiamangebatur (d). Interea *Bernhardus a Frieseln* participem se fecisse videtur consiliorum, quibus dux persuasus dotalitiū auctius conjugī suæ, sedemque Meisenhemium an. CIOICLVIII constituerat haud absque injuria heredis proximi agnati, FRIDERICI LUDOVICI Landsbergenensis; qui cum an. CIOICLXI post Friderici excessum hereditatem ducatus Bipontini adiret, haud immerito neglexit illum. Quare *Bernhardus a Frieseln*,

(a) Qui munere illo ornatus fuit d. 4 Jan. 1655.

(b) Diploma institutionis datum est d. 1 Sept. 1654.

(c) Jam enim an. 1660 Simmerensis aulæ & curiæ magisterium tenuit atque archisatrapæ Crucenacensis provincia auctus est.

(d) cf. Orat. nostram de *Homburgo*, *Westrasiano castro* & oppido 1758 Biponti edi cœptam cap. VII, præsertim p. 40 not. (s).

selu, ducis viduæ simul magister aulicus, eam secutus, lites de vidualitio, maximeque sede illius male agitari cœptas alere studuit (e), donec tandem iis compositis nescio quas in oras evasit. Adduxerat vero Landsberga secum *Balthasarem Schmidt de Schmidtfeld* (f), virum peritissimum atque integerrimum, eumque aulæ & curiæ Bipontinæ præfecit magistrum. Utebatur etiam consiliis viri tum perantiqua & illustrissima Scotici regni familia tum omnibus ingenii ac vir-

(e) Scriptorum, quæ in hac causa prodire, duo adduxit *G. C. Joannis* in præf. ad *Pareum de scriptt. rer. Palatin.* § X, p. 102, tertium idque postremum ibidem prætermissum hunc habet indicem: *Gründliche Widerlegung der so ohnlängst in Truf ausgesener genanter eigentlichen Beschaffenheit disseitigen Entwurfs, derer zwischen des jetzt Regierenden Herzogen und der Fürstlichen Frau Wittib zu Zweybrücken Fürstl. Fürstl. Durchl. Durchl. oberschwebenden Mißverstände in puncto prætensi dotalittii und vornehmlich wegen des Orts zum Wittumbs-Sitz.* Gedrukt im Jahr 1665.

(f) Cujus majores *Fridericum Schmidt*, Silesium, primum *Rudolfus II* imp. d. 12 Jun. an. 1583 nobilitatis imperii honoribus auxit; *Laurentio* autem jam an. 1533 *Ferdinandus I* Cæsar ob præclare gesta præsertim in obsidione Viennæ Turcica armorum insignia, quæ dein essent gentilitia, indulserat. *Balthasar* noster hisce majoribus per se claris natus novæ familiæ suæ ornamenta attulit, ex quo primum in aulam *Friderici Ludovici*, Landsbergenfis, advenit. Non solum enim in illa inde a d. 1 Aug. an. 1649 magistrum aulæ & præfecturam Landsbergensem administravit, sed etiam dein a. d. 2 April. an. 1662 magister curiæ & archisatrapa dioceseos Bipontinæ, idemque an. 1665 primus præses consistorii reformati ab hero suo constitutus est. Obiit tandem *Schmidtfeldius* & reliquit ex *Joanna Margaretha Stahl de Holstein*, conjugè, unicam filiam heredem *Sibyllam Catharinam*, quæ primum an. 1667 nupsit *Baroni Jacobo de Cathcart a Carbisson*, præfecto stabuli & archiconsistorii præsidi Bipontino, dein *Friderico de Steinkallenfels*, dynastæ in *Buntenbach*, suæ familiæ ultimo.

virtutis dotibus nobilissimi *Jacobi de Cathcart a Carbiston* (g), quem habebat inter suos intimos, atque simul principis sui hæredis in alienas regiones profecturi ephorum kal. Maji an. CIOCLXII legerat. Post hos confidebat maxime in *Friderici Pastoir*, cujus vitam postea scribemus, prudentia rerum civilium & dexteritate, ut alios taceam, quos vel perpetuis consiliis, vel ubi opus esset, habebat (h). Superavit autem pissimus dux magno labore fere omnes difficultates, quibus respublica Bipontina jam satis diu premebatur, omnesque illius partes reformavit. Effecit certe, ut quemadmodum ab an. CIOCLXIII ærarii ecclesiastici a fisco distincti administratio sub auspiciis principis rectius gerenda erat, ita quoque, quod inde a P. W. male intermissum fuerat, an. CIOCLXVI archiconsistorium, quod præesset rebus ecclesiæ reformatæ, salutari surgeret institutione (i). Simili sapientia ac fide ceteras

-
- (g) Superfedemus jam laudibus hujus viri, quas alibi attingere consultius erit. Redux ex Batavis domum cum Guilielmo Ludovico principe juventutis, præfectura stabuli auctus, sed flebili & violenta morte an. 1668 d. 17 Oct. sublatus est.
- (h) In posterioris generis consiliariis inde a d. 2 Aug. 1662 esse cœpit *Jo. Theodorus Sprenger*, quo dux maxime in causa sua adversus principem viduam Ratisbonæ tuenda usus erat. Sed notior est iste, quam qui a nobis pluribus describendus sit.
- (i) Ex institutione ejus prima, quæ incidit in d. 14 Nov. 1664 assessores legebantur bini ex singulis quatuor diocæsisibus ducatus Bipontini, alter ecclesiæ minister, alter laicus isque presbyter. Sed directio rerumque fere summa esse debebat penes præsidem, ejusque adjunctum. Quemadmodum hic ex sacro ordine legi solebat, ita illam dignitatem tuebatur unus ex primariis consiliariis. Atque omnia hæc officia triennium retineri debebant. Sed infrequentî tempore reunionum & immutati imperii ab hac prima illa institutione subinde discessum est. Præsidis dignitatem tenuere: *Balth. Schmidt de Schmidfeld*, quem ante jam laudavimus, 1665-1667; *Jacobus de Cathcart a Carbiston*, inque ejus crudeliter occisi locum suffectus *Fridericus Pastoir*; consiliarius, 1668-1670

teras reipublicæ adhuc ægræ partes sanare cœpit. Verum quæ superiori seculo patriæ infelicitas, recidit subinde in novas calamitates easque gravissimas. Atque non solum ab an. CIOIOCLXXVI initiis Gallo militi cœpisse esse ludibrio graviusque ab eo adflicta est, sed & post pacem, quæ triennio post Noviomagi composita rebus in provinciis cisrhenanis minime medebatur, imo nova vulnera minabatur, infligebat, adeo tandem oppressa est, ut duci nihil reliquum esset præter constantiam & patientiam, quæ summam, quæ excogitari possunt, injurias perferret. Lubenter vero abstinemus ab earum enarratione, quæ huic scripto minus videtur apta. Defunctus tandem est vita omnibusque ærumnis kal. April. CIOIOCLXXXI. Postremis hisce temporibus præter magistrum curiæ *Philippum Melchiorum de Steinkallenfels in Steinkallenfels* (k), quatuor tantum consiliarii superstites fuere, qui

S quan-

Bartholomæus Wernigk, consiliarius 1671-1673 *Georgius Fridericus Pawel de Rammingen* consil. intimus & archisatrapa Novicastellanus 1674-1676; *Joannes Adamus Sturtz*, consil. cameræ 1677-1690, quo obiit d. 18 Jul. atque post aliquod intervalum illius filius *Joannes Reinhardus Sturtz* consil. regiminis ab 1693, qui obiit 1718. Denuo sub auspiciis Gustavi Samuelis Leopoldi ducis personam præsidis archiconfistorii splendidam an. 1719 assumpsit, *Phil. Frid. L. B. a Schorrenburg* sed ea ipsi an. 1724 in eunte rursus detracta est; quo ex tempore senatus facer caruit præfidentium majori dignitate.

- (k) *Melchior* scilicet a *Steinkallenfels*, qui sec. XVI vixit, ex *Antonia a Koppenstein* tres reliquit filios, *Fridericum*, *Henricum* & *Melchiorum* juniorem; qui singuli parentes evaserunt familiarum diversarum, ille quidem familiam *Steinkallenfelsianam* in *Buntenbach* vertente hoc seculo extinctam, iste familiam in *Affweiler*, quæ etiamnum subsistit in *Friderico* de *Steinkallenfels*, supremo rei venatoriæ magistro; hic tandem familiam *Steinkallenfelsianam stricte dictam*, quæ in *Philippo Henrico* finem habebit. Ex hac autem oriundus fuit *Philippus Melchior*, *Jo. Egenolphi* & *Annae Marg. Schütziæ ab Holtzhausen* filius, natus d. 9 Jun. 1628, ab an. 1661 consiliarius & præfectus *Landsber-*

quantum licuit, rebus publicis curandis præessent, *Fridericus Pastoir*, *Frid Bartholomæus Wernigh*, *Dav. Koenig*, *Jo. Adamus Sturtz*. Defuncto duce, administrationem sibi sumit gloriosissimus princeps Palatinus CHRISTIANUS II, cavendumque sibi duxit, ne tempestate turbulenta prorsus percelleretur res publica Bipontina. Is vero non modo consiliariorum numerum auxit, evocatis, quos haberet fidos comites, *Zangio*, *Ehrentrautio*, *Hienio* ceterisque; sed magisterium curiæ commutavit præsidis dignitate, eamque reliquit *Steinkallenfelsio*, cui an. CIOIOCLXXXI defuncto successit N. N. *Zangius*, antea consiliarius regiminis. Verum facies rerum a Christiano II duce superinducta rursus commutari cœpit, quum CHARLOTTA FRIDERICA, princeps Bipontina vidua, regis Suecorum, tanquam ducis Bipontini, jussu an. CIOIOCLXXXIII adiret administrationem. Tum quidem resurrexit procancellarii officium in *Friderico Pastoir*, cujus vitam adumbraturi sumus.

XIII.

Post XXXX igitur annorum intervallum procancellarii honos rursus obtigit viro majorum imaginibus & propriis laudibus illustri deque palatina æque & Bipontina re publica optime merito, FRIDERICO PASTOIR. Quis enim rerum patriarum studiosus ignoret illius avum *Gerhardum Pastorium*, Coloniensem (a), ex familia Aquisgranensis civitatis patricia
Pasto-

gensis, ab an. 1665 archifatrapa Meisenhemensis, ab an. 1670 consil. intimus, & curiæ magister, ab an. 1681 præses appellatus, obiitque d. 23 Aug. 1691 Heidelbergæ, ubi fratrem *Casimirum Henricum*, consil. intimum & Mareschallum archipalatinum, ægotantem inviserat. Inter alios filios superstitem habuit *Carolus Casimirum*, consil. intimum & præsidem regiminis Sponhemici, prædicti Philippi Henrici patrem, d. 29 April. 1722 defunctum. Plura alibi dicentur.

(a) Quem d. 16 Aug. 1534 Coloniae natum, judicii aulici electorum